

Externé hodnotenie OP Ľudské zdroje 2014 – 2020

realizované v rámci projektu Technická pomoc OP ĽZ pre MPVSR SR 2019-2023

HODNOTENIE PRÍSPEVKU OP ĽUDSKÉ ZDROJE K HORIZONTÁLNYM PRINCÍPOM ROVNOSŤ MUŽOV A ŽIEN A NEDISKRIMINÁCIA V KONTEXTE IMPLEMENTÁCIE VŠETKÝCH OPERAČNÝCH PROGRAMOV FINANCOVANÝCH Z EŠIF

Účel hodnotenia

- posúdiť kvalitu údajov a nastavenie základných procesov pre vykazovanie príspevku EŠIF k cieľom HP Rovnosť mužov a žien a nediskriminácia v programovom období 2014-2020 s cieľom poskytnúť odporúčania do nového programového obdobia
- kvantifikovať príspevok implementácie EŠIF k HP Rovnosť mužov a žien a nediskriminácia v programovom období 2014 – 2020

Ciele horizontálnych princípov: rovnosť mužov a žien a nediskriminácia

Ciele

Rovnosť mužov a žien

Nediskriminácia

Programy ESF

Zabezpečiť
rovnosť mužov a
žien na trhu
práce a v
príprave naň

Ostatné EŠIF

Programy
Zníženie
horizontálnej a
vertikálnej
segregácie v
odvetviach

Programy ESF

Zabezpečiť
rovnosť
príležitostí na
trhu práce a v
príprave naň

Ostatné EŠIF

Programy
Zabezpečiť
rovnosť
príležitostí v
prístupe a
využívaní
infraštruktúry a
služieb

Monitorovanie horizontálnych princípov rovnosť mužov a žien a nediskriminácia (HPRMŽ a ND)

Gestor HP vytvoril set iných údajov, na monitorovanie HPRMŽ a ND

D0104 Počet novovytvorených pracovných miest obsadených dlhodobo nezamestnanými osobami

D0106 Počet novovytvorených pracovných miest obsadených MRK

D0108 Počet novovytvorených pracovných miest obsadených osobami nad 54 rokov veku

D0110 Počet novovytvorených pracovných miest obsadených osobami so zdravotným postihnutím

D0112 Počet novovytvorených pracovných miest obsadených príslušníkmi tretích krajín

D0114 Počet novovytvorených pracovných miest obsadených ženami

D0116 Počet novovytvorených pracovných miest pre mladých ľudí (do 25 rokov) obsadených ženami

D0128 Počet nástrojov zabezpečujúcich prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím

D0260 Miera zabezpečenia bezbariérového prístupu osôb so zdrav. postihnutím k výsledkom projektu

D0261 Mzda mužov refundovaná z projektu (priemer)

D0263 Mzda žien refundovaná z projektu (priemer)

D0264 Mzda žien refundovaná z projektu (medián)

EO1: Umožňuje nastavenie zberu, spracovania a vykazovania údajov efektívne sledovať prínosy OP ĽZ k cieľom HP RMŽ a ND?

EO2: Aká je kvalita údajov pre sledovanie prínosov OP ĽZ k HP RMŽ a ND z hlavných zdrojov (merateľné ukazovatele na projektovej a programovej úrovni, karta účastníka a iné údaje)?

- Prepojenosť zistení uvedených EO, t.j. negatívne zistenie EO1 má za následok negatívny dopad na kvalitu údajov posudzovaných v rámci EO2 (a naopak pri pozitívnom zistení), napr. vysoká fluktuácia a nedostatočné školenie implementačných projektových manažérov (PM) má za následok nedostatočnú kontrolu údajov zo strany PM
- Posudzované v oblastiach z pohľadu oboch HO:
 - Návrh MU a iných údajov
 - Príprava informačných systémov a nastavenie kontrolných mechanizmov na overovanie kvality údajov
 - Nahrávanie údajov prijímateľmi a ich kontrola
 - Výstupy z IS

EO1 a EO2: Návrh MU a iných údajov

Zistenie	Dopad na kvalitu: (+) pozitívny, (-) negatívny
Jednotný systém pre všetky OP	(+) Umožnenie vzniku jednotného IS, gestor HP nemusí rokovať s každým OP o doplnení potrebných ukazovateľov
Inovatívny prístup k monitorovaniu	(+) Zavedenie vykazovania DXXXX údajov (iných údajov), kvôli doplneniu informácií (MU neposkytujú komplexné informácie potrebné pre gestora HP)
Priveľa ukazovateľov pre OP (1984 jedinečných MU a iných údajov)	(-) Neprehľadnosť zoznamu MU, náročnosť na správu číselníka a na vykazovanie
Možnosť pripomienkovania nastavenia monitorovania každej výzvy a vyzvania zo strany gestora HP	(+) Jednotné zavedenie povinnosti vykazovať údaje relevantné pre oblasť HP

EO1 a EO2: Príprava informačných systémov a nastavenie kontrolných mechanizmov na overovanie kvality údajov

Zistenie	Dopad na kvalitu: (+) pozitívny, (-) negatívny
Jednotný informačný systém (IS) ITMS2014+ pre všetky OP	(+) Všetky údaje za všetky OP na 1 mieste pre gestora HP, prijímatelia majú jednotné rozhranie pre zápis, čo zvyšuje ich ochotu správne vykazovať údaje
	(-) Ťažšie prispôbovanie IS špeciálnym požiadavkám jednotlivých OP, napr. časť ukazovateľov by sa dala nahradiť doplnením stĺpcov
Pokračovanie predchádzajúceho IS	(+) Predchádzajúce skúsenosti s prácou s IS
Neskoré spustenie IS (až 3. rok po spustení programu 2014-2020)	(-) Manuálne evidencie, kapacitné a metodické problémy s ich preklápaním do IS, ťažkosti pri príprave výročných správ
IS neobsahoval všetky potrebné kontroly údajov od začiatku spustenia	(-) Chyby, ktoré vznikli na začiatku programového obdobia sa prenášajú doteraz (napr. nesedí stav spolu na súčet ženy spolu a muži spolu)
Chýba automatické preklopenie údajov do SFC tabuliek pre EK	(-) Práca, manuálna príprava SFC tabuliek

EO1 a EO2: Nahrávanie údajov prijímateľmi a ich kontrola

Zistenie	Dopad na kvalitu: (+) pozitívny, (-) negatívny
Jednotný IS pre nahrávanie ukazovateľov prijímateľmi	(+) jednotné rozhranie pre prijímateľov počas viacerých programových období, zjednodušená technická podpora nahrávania
Kontroly údajov vykazujú veľa upozornení, nie je odstupňovaná ich závažnosť a údaje môžu prijímatelia odoslať napriek upozorneniam	(-) údaje nahrané prijímateľmi obsahujú často chyby ku ktorým zobrazil IS upozornenie
Vysoká fluktuácia, nedostatočné zaškolenie implementačných projektových manažérov, nízka priorita kontroly kvality údajov (najvyššiu prioritu majú výdavky)	(-) Kontrola údajov zapísaných prijímateľmi zo strany implementačných projektových manažérov je nedostatočná, je potrebné vykonať veľa korekcií zo strany ďalších používateľov údajov
Automatické preklápanie údajov z IS ÚPSVaR do do IS	(+) Zníženie prácnosti a zrýchlenie spracovania údajov, zníženie chybovosti
Možnosť odmietnuť vyplnenie karty účastníka, nevhodnosť zberu údajov cez kartu účastníka (najmä projekty PO 4-6 – týrané ženy, MRK a pod.)	(-) Neúplnosť údajov o prijímateľoch pri niektorých projektoch

EO1 a EO2: Výstupy z IS

Zistenie	Dopad na kvalitu: (+) pozitívny, (-) negatívny
Nejednotnosť poradia stĺpcov vo výstupoch (raz ženy, inokedy muži na 1. mieste)	(-) Pracné formátovanie hlavičiek tabuliek do výročnej správy a v iných výstupoch
Chýba zostava sumarizujúca karty účastníkov, IS umožní zobrazit' len 1 kartu účastníkov	(-) Pracna kontrola údajov a vytváranie výstupov
IS nie je transparentný z hľadiska použitých algoritmov pri transformácii údajov	(-) Nedôvera používateľov k niektorým výstupom z IS
Komplexnosť výstupov prevyšuje technické zručnosti niektorých používateľov pri ich ďalšom spracovaní	(-) Časť pracovníkov nie je schopná pracovať s výstupmi z IS
IS obsahuje funkčnosť OLAP kociek pre vytváranie zostáv používateľmi	(+) Možnosť tvorby vlastných výstupov používateľmi
	(-) Už mierne komplikovanejšie výstupy
Pracovníci MPSVaR SR majú databázové zručnosti	(+) Možnosť tvorby komplikovaných výstupov a komplikovaných kontrol správnosti údajov

EO2 – samostatné zistenia ohľadne kvality údajov

Časové hľadisko

- Dĺžka schvaľovania 30 tis. monitorovacích správ (MS) všetkých OP za obdobie 2015-2021
- Priem. dĺžka 3-4 mesiace, OP RH 6 mes., OP TP a OP IROP 2-2,5 mes., max. 3 roky (IROP , KPZ a ĽZ), min. 1 rok (EVS,TP)
- max. priemer v 2015 (2 roky), potom pokles, 2019 opäť nárast (3,5 mesiaca), posledné 3 roky pokles z 3 na 1 mesiac
- Schvaľovanie 91,5 % MS < 6 mesiacov, 8,5% MS > 6 mesiacov, 2,7 % MS > 12 mesiacov
- Oneskorený nábeh ITMS2014+ spôsobil plné využívanie iných údajov až od roku 2018

Analýza použitia iných údajov zameraných na HP v zostavách za OP EŠIF v rokoch 2015-2021

- Cez 50% použití 7 analyzovaných iných údajov – chyba agregácie v ITMS2014+ (súčet namiesto priemeru)
 - D0266 a D0267 – podiely žien na riadiacich a iných pozíciách – 75-78 % hodnôt nad 100%
 - D0261, D0263, D0262 a D0264 – mzdy mužov a žien – priemery a mediány – 80 % nad úrovňou priem. mzdy, 60 % cez 2400 EUR
 - D0260 - Miera zabezpečenia bezbariérového prístupu osôb so ZP – 66 % hodnôt cez 10 0%, indiv.

EO3: Do akej miery sú využiteľné údaje z procesu hodnotenia a výberu, a kontroly na mieste projektov OP ĽZ pre účely HP MRŽ a ND?

- Posúdenie súladu s cieľmi HP RMŽ a ND sa vykonáva vo všetkých kľúčových fázach implementácie OP ĽZ (dopytové projekty): programovanie, príprava a vyhlásenie výzvy, hodnotenie a výber projektov, kontrola a monitorovanie projektov.
- Procesy posúdenia súladu v rámci odborného hodnotenia a výberu projektov sú detailne definované na úrovni EŠIF, (Kritériá pre výber projektov OP ĽZ a metodika ich uplatňovania, Príručka pre hodnotiteľov, Príručka pre žiadateľov) + gestor poskytuje školenia pre žiadateľov/ prijímateľov NFP, manažérov a hodnotiteľov.
- Administratívne overenie, odborné hodnotenie a výber projektov sa špecificky zameriava aj na posúdenie súladu s HP RMŽ a ND, avšak získané relevantné údaje sa v rámci OP ĽZ systematicky nezbierajú a nevyhodnocujú. Údaje z predmetných procesov sú využiteľné pre získanie spätnej väzby o pochopení HP zo strany žiadateľov a zohľadnení cieľov HP v predložených žiadostiach.
- V prípade kontroly na mieste je predmetom posúdenie súladu s HP, ktoré v súčasnosti prebiehajú vo všetkých OP.

EO6: Aký je príspevok intervencií implementovaných v rámci OP ĽZ a ostatných operačných programov k plneniu cieľov HP RMŽ v PO 2014 – 2020?

- Na hodnotenie príspevku boli použité MU na úrovni ŠC
- Predchádzajúcich hodnoteniach bolo zistené, že nie všetky navrhnuté MU boli používané pri programovaní a monitorovaní z dôvodu obavy z nenaplnenia týchto MU a z následného krátenia alokovaných finančných prostriedkov
- Iné údaje (DXXXX), ktorých používanie na monitoring HP RMŽ a ND zaviedol OHP, získané dáta neboli použité z dôvodu ich nesprávneho vyplňania - identifikované v rámci zistení HO2

OP Ľudské zdroje

Z pohľadu sledovaných HP RMŽ a ND najlepšie prepracovaný program.

V jeho architektúre sú všetky PO zamerané na cieľové skupiny oboch sledovaných HP

- PO2 je určená iniciatíve EU pre zamestnanosť mladých od 15 do 29 rokov,
- PO3 sa zase orientuje na znevýhodnené skupiny uchádzačov o zamestnanie (dlhodobo nezamestnaní, zdravotne postihnutí, starší a nízko-kvalifikovaní) a ich uplatnenie na trhu práce,
- PO4 sa orientuje prioritne na začlenenie osôb vylúčených kvôli ich sociálnemu postaveniu a
- PO5 a PO6 zase podporuje integráciu MRK a tiež technické vybavenie obcí s týmito komunitami.
- PO8, ktorá je realizovaná prostredníctvom REACT-EÚ, ktorý podporuje obnovu po kríze spojenj s pandémiou COVID-19, vrátane jej sociálnych dôsledkov a prípravu zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva.
- PO7 a PO9 sú osi technickej pomoci, pritom PO9 dopĺňa len Obe PO technickej pomoci sú zamerané na budovanie administratívnych kapacít a informovanie o programe a z tohto uhla pohľadu sa tiež nazeralo aj na uplatňovanie sledovaných HP v rámci existujúcich kapacít autorít OP ĽZ.

OP Integrovaná infraštruktúra

- V roku 2019 rozhodla EK o zlúčení OP Integrovaná infraštruktúra s Operačným programom Výskum a inovácie v rámci programového obdobia 2014 – 2020 pod spoločným názvom Integrovaná infraštruktúra.
- Program podporuje aktivity súvisiace s verejnými statkami, ktoré sú užitočné pre celú populáciu, bez ohľadu na pohlavie, vek, zdravotné postihnutie, etnicitu alebo zamestnanecký pomer. Program tiež podporuje aktivity vedy a výskumu.
- HP RMŽ a ND sleduje **11 MU**, z toho 1 ukazovateľ sleduje priamo v názve počet žien, jeden je priamo zameraný na mladých ľudí. Len 8 MU sa využilo vo viac ako 50 % projektov.
- Ukazovateľ P0091 Nárast zamestnanosti v podporovaných podnikoch sa použil v 87,77 % projektov cieľa 3.3.1 Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP vo fáze rozvoja a zistil, že z 570,44 FTE bolo 199,48 FTE ženy, t.j. 34,96 %. Ďalej sa použil pri sledovaní cieľa 3.1.1 Nárast vzniku nových, konkurencieschopných MSP, a to v 56,18 % projektoch, kde zistil, že podpora bola pridelená 331,5 FTE, z toho 135 FTE boli ženy, t. j. 40,7 %.
- Dva ukazovatele sú orientované na administratívne kapacity programu, P0130 a P0131, sú však pomerne málo využívané, viac iba v prípade cieľa 5.1.1 Podpora efektívnej implementácie operačného programu, v 48,48 % projektov, kde zistili podporu 1471,96 FTE, z toho bolo 938,27 FTE ženy, t. j. 63,7 %.
- MU P0909 – Počet študentov/výskumných pracovníkov mladších ako 35 rokov veku zapojených do výskumných aktivít projektu, ktorý sa použil pri sledovaní HP ND vo viacerých cieľov, najviac cieľa – 3.1.1 Nárast vzniku nových, konkurencieschopných MSP vo výške 56,52 % projektov a poskytol údaje o podpore 159 FTE, z toho 86 FTE boli ženy, teda 54,1 %.

Integrovaný regionálny operačný program

- Zameranie IROP predpokladá podporu populácii ako takej, bez rozdielu príslušnosti k pohlaviu, veku, zdravotného stavu a etnika.
- Pre posúdenie plnenia cieľov HP RMŽ a ND sa využívajú **4 MU**.
- Údaje získané z MU vo vzťahu k implementácii programu nedokážu potvrdiť zameranie programu na celú populáciu rovnomerne, nakoľko 2 zo 4 MU sú orientované na administratívne kapacity programu.
- Ďalší použitý ukazovateľ P0091 sa sleduje len v celi, ktorý nemá veľký záber na populáciu, o čom svedčia aj získané hodnoty.
- MU P0712 má široký záber, ale jeho použitie je minimálne, takže nemôže priniesť relevantné informácie k praktickej implementácii HP RMŽ a ND.
- Tiež nie je možné na základe uvedených MU získať údaje, ktoré by potvrdili, že na podpore programu sa proporcionálne zúčastňujú zdravotne postihnutí, mladí do 29 rokov, starší nad 50 rokov alebo príslušníci MRK

OP Kvalita životného prostredia

- Zameranie OP predpokladá podporu populácii ako takej, bez rozdielu príslušnosti k pohlaviu, veku, zdravotného stavu a etnika.
- Toto sa zatiaľ z údajov získaných z MU vo vzťahu k implementácii programu nedá potvrdiť, nakoľko **tri zo štyroch použitých MU** na sledovanie HP RMŽ a ND (P0130, P0131 a P0741) sú orientované na administratívne kapacity programu.
- Ďalší použitý ukazovateľ P0091 (Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody) sa sleduje len v celi, ktorý nemá veľký záber na populáciu a jeho je minimálne preto nemožno s údajov usúdiť na plnenie cieľov HP rovnosť medzi mužmi a ženami.
- Tiež nie je možné na základe uvedených MU získať údaje, ktoré by potvrdili, že na podpore programu sa proporcionálne zúčastňujú zdravotne postihnutí, mladí do 29 rokov, starší nad 50 rokov alebo príslušníci MRK

OP Efektívna verejná správa

- Zameranie OP EVS v rámci podpory štátnej a verejnej správy, združení podnikateľov, orgánov súdnej moci a prokuratúry, kde sú väčšinou zamestnanci ženy, rovnako tiež pomerne vysoko zastúpené vo vedúcich pozíciách, predpokladá aj vysoké zastúpenie žien pri prijímaní podpory.
- Toto sa zatiaľ z údajov získaných z **ôsmich MU** určených na sledovanie plnenia HP RMŽ vo vzťahu k implementácii programu nedá potvrdiť, keďže zber údajov pre ženy a mužov zvlášť, **je zatiaľ nedostatočný a len z určitého (minimálneho) podielu projektov.**
- **Tiež nie je možné na základe uvedených MU získať údaje, ktoré by potvrdili, že na podpore programu sa proporcionálne zúčastňujú zdravotne postihnutí, mladí do 29 rokov, starší nad 50 rokov alebo príslušníci MRK**

Operačný program Technická pomoc

- Zameranie OP TP je na systémy riadenia, kontroly a auditu EŠIF
- Avšak nie je známa štruktúra zamestnancov z pohľadu rodov, veku, zastúpenia osôb so ZP, alebo osôb z prostredia MRK, a teda sa nedá zhodnotiť, či sa alokované prostriedky použili v súlade s HP RMŽ a ND.
- **Použitie 2 MU, ktoré súviseli s HP RMŽ, bolo obmedzené a nemožno z neho rovnako usúdiť na uplatňovanie týchto princípov.**

OP Rybné hospodárstvo

- Zameranie OP RH na špecifickú a známu skupinu subjektov rybného hospodárstva, v rámci podpory zlepšenie konkurencieschopnosti a životaschopnosti podnikov akvakultúry, je ľahké vysledovať dodržiavanie HP RMŽ.
- Pre sledovanie plnenia cieľov HP RMŽ boli použité **3 MU**, ktoré sledujú vytvorené a udržané pracovné miesta, dodržaný, avšak len v rámci jedného cieľa.
- U ostatných cieľov sa takéto sledovanie, ani iné súvisiace s HP RMŽ, nekonalo.
- Tiež nie je možné na základe uvedených MU získať údaje, ktoré by potvrdili, že na podpore programu sa proporcionálne zúčastňujú zdravotne postihnutí, mladí do 29 rokov, starší nad 50 rokov alebo príslušníci MRK.

Program rozvoja vidieka

- Podľa skladby cieľovej skupiny prijímateľov z pohľadu rovnosti medzi mužmi a ženami a podľa rozpočtu jednotlivých opatrení je zrejmé, že podstatná väčšina finančných prostriedkov vyčlenených pri programovaní PRV mala ísť mužom, prevažne v strednom alebo staršom veku.
- Výberové kritériá sledujúce HP ND sa použili len v rámci opatrenia M07, kde sa vyžadoval pri výbere projektov princíp uľahčenia prístupu marginalizovaných skupín k podpore (zvýhodňovanie projektov, ktoré riešia problémy marginalizovaných skupín)
- Pre sledovanie HP RMŽ a ND sa sledujú dva ukazovatele:
 - Ukazovateľ výstupu O4: ukazovateľ výstupu – O4: Počet podporených poľnohospodárskych podnikov/prijímateľov
 - Ukazovatele výsledku T20: Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (oblasť zamerania 6A) a T23: Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (Leader).

Odporúčania hodnotiteľov

- Vytvorenie IS /ITMS/ v dostatočnom predstihu
- Prepojenie relevantných IS /ITMS, ústredie práce, sociálna poisťovňa a pod./
- Zníženie počtu MU a D údajov
- Zabezpečiť zlepšenie monitorovania HP prijímateľmi – zvýšenie kontroly projektovými manažérmi
- Odstrániť duplicity v MU a v DÚ /1x za všetkých účastníkov, 1x ženy, 1x muži/
- Prepojenie opatrenia pre uplatňovanie HP na všeobecné hodnotiace kritériá a následné prepojenie na MU a DÚ
- Potreba definovania pojmu „prístupnosť objektov a služieb“ pre jednotlivé cieľové skupiny podporované z EŠIF
- Zabezpečenie 100 % monitorovania MU a DÚ v projektoch
- Vyhodnotenie údajov 1 x ročne na koordinačnom výbore HP
- Schválenie MS a ŽoP – podmienené riadnym vyplnením a vysvetlením MU, DÚ pre HP

Využitelnost zistení pre gestora HP

- Nastavenie riadiacej dokumentácie, formulárov v PO 2021-2027 / výzva, kontrolný list k výzve, príručka pre žiadateľa / prijímateľa ...
- Súlad projektu s HP – vylučujúce kritérium
- Zníženie počtu DÚ
- Pokračovanie v zaškolení žiadateľov / prijímateľov / odborných hodnotiteľov / projektových manažérov v oblasti HP
- Vypracovanie usmernenia k tvorbe výzvy, projektu, k implementácii HP, k monitorovaniu HP

Ďakujeme za pozornosť.

PhDr. Magdaléna Celnarová

ghp@employment.gov.sk